

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 110/07-63

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. decembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť Ing. L. S., B., zastúpeného advokátkou JUDr. E. L., B., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd; základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 553/02, 7 Co 225/03 zo 16. marca 2004 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 198/06 z 19. októbra 2006 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 8 Co 553/02, 7 Co 225/03 zo 16. marca 2004 p o r u š i l základné právo Ing. L. S. na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 553/02, 7 Co 225/03 zo 16. marca 2004 z r u š u j e a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Ing. L. S. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 21 459 Sk (slovom dvadsaťjedentisícštyristopäťdesiatdeväť slovenských korún), ktorú je povinný vyplatiť Krajský súd v Bratislave na účet advokátky JUDr. E. Ľ., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. augusta 2004 doručená, 15. decembra 2004, 21. septembra 2005 a 23. novembra 2006 doplnená sťažnosť Ing. L. S., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) a Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 7 C 194/99; základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 13 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 553/02, 7 Co 225/03 zo 16. marca 2004 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 198/06 z 19. októbra 2006.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 110/07-31 z 27. júna 2007 bola sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu; základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 13 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 553/02, 7 Co 225/03 zo 16. marca 2004 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 198/06 z 19. októbra 2006 prijatá na ďalšie konanie.

V časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd sťažnosť odmietol pri jej predbežnom prerokovaní, pretože zistil, že ani v konaní okresného súdu a ani v konaní krajského súdu k zbytočným prietáhom nedošlo.

3. Z obsahu sťažnosti a z pripojených listín vyplynulo, že:

A/ Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 12. septembra 2002 č. k. 7 C 194/00-70 «1. (...) vyhovel žalobe Fondu národného majetku SR (ďalej aj „FNM“ alebo „fond“) keď určil, že zmluva o prevode vlastníctva bytu z 21. 9. 1996 a garážového státia z 24. 6. 1998 je absolútne neplatná, výlučným vlastníkom uvedených nehnuteľností identifikovaných vo výroku je FNM a zaviazal sťažovateľa zaplatiť trovy konania, a to priamo fondu 55.268 Sk a jeho zástupcovi 33.268 Sk do troch dní.

Svoje rozhodnutia odôvodnil tým, že prevod uvedených nehnuteľností bol urobený v rozpore so zákonom - č. 92/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnkov a č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov - a teda v zmysle ust. § 39 Obč. zák. neplatný, a preto sa fond ako navrhovateľ (žalobca) mohol v jednej žalobe domáhať jednak vyslovenia neplatnosti spomínaných zmlúv o prevode vlastníckeho práva, tak aj zároveň určenia tohto práva v prospech navrhovateľa (FNM).

2. Sťažovateľ sa voči meritórnemu rozsudku včas odvolal s nasledovnými námietkami, že okresný súd

- vôbec nerozlišoval právny podklad pre prevod vlastníckeho práva - či podľa zákona č. 92/1991 Zb. (pri ktorom chýba právomoc súdov preskúmať privatizačné akty), alebo Obč. zákonníka v spojení so zákonom č. 182/1993 Z. z. - preto je jeho rozsudok nepreskúmateľný (§ 221 ods. 1 písm. c) OSP),

- nemohol v jeden okamih - vyhlásením rozsudku - rozhodnúť o neplatnosti prevodných zmlúv a zároveň o určení vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam, lebo mu v tom bránila zásada vyslovená v § 80 písm. c) OSP (procesná podmienka o naliehavom právnom záujme na určovacej žalobe), v spojení s ust. § 34 ods. 2 zákona č. 255/2001 Z. z. a že

- nesprávne aplikoval nielen § 3 písm. ch) zák. č. 119/1995 Z. z. (ktorý sa vzťahuje len na privatizáciu štátneho majetku) a § 5 ods. 1 zák. č. 182/1993 Z. z. (ktorý sa vzťahuje na pozemky len vtedy, ak majú rovnaký vlastnícky režim ako byt) a že

- pri troch alineách obsiahnutých v § 39 Obč. zák. neodôvodnil podľa § 157 ods. 2 OSP, podľa ktorej a v čom boli prevody neplatné (všetky námietky sťažovateľa odbil len konštatovaním, že sa „nestotožňuje s právnym názorom, ktorý v konaní prezentoval“).

Sťažovateľ sa odvolal aj voči uzneseniu okresného súdu (z 5. 11. 2002, č. k. 7 C 194/99-79), ktorým mu bola vyrubená poplatková povinnosť vo výške 55. 268 Sk, hoci odvolanie podal len voči výroku rozsudku o určení neplatnosti prevodných zmlúv - z ktorého mal zaplatiť súdny poplatok len v sume 1 000 Sk - a nie aj výroku o určení vlastníckeho práva pre FNM.

3. Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 16. 3. 2004, sp. zn. 8 Co 553/02 a 7 Co 225/03

a) napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil s odôvodnením, že „FNM nebol oprávnený v zmysle § 12 ods. 1 a § 28 ods. 3 písm. d) zákona č. 92/1991 Zb. nakladať s predmetným majetkom formou jeho prevodu, takže tento prevod bol podľa § 39 OZ neplatný“.

K námietkam sťažovateľa uviedol, že „k právnemu hodnoteniu veci neuviedol žiadnu právnu protiargumentáciu“.

b) uznesenie o vyrubení súdneho poplatku (z 5. 11. 2002, č. k. 7 C 194/99-79) zmenil tak, že sťažovateľa zaviazal zaplatiť z titulu odvolacieho poplatku sumu 68.835 Sk, lebo podľa názoru odvolacieho súdu sťažovateľ „nenapadol len výrok rozsudku v časti neplatnosti zmlúv, keďže z obsahu odvolania vyplýva, že bol napadnutý celý výrok rozsudku súdu I. stupňa, pretože výroky obidva vzájomne súvisia“ a keď okresný súd použil nesprávnu 4 % sadzbu, namiesto 5 %, musel poplatok pôvodne vyrubený sumou 55.268 Sk zvýšiť na sumu 68.835 Sk.

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu bol sťažovateľovi doručený dňa 23. 6. 2004, takže týmto dňom nadobudol právoplatnosť a vo veci samej aj vykonateľnosť; vo výroku o trovách konania - vrátane trov pred krajským súdom vo výške 19.477 Sk (aj tu odvolací súd vychádzal z toho, že predmetom boli obidva výroky) - vykonateľnosť nastala uplynutím 3-dňovej paričnej lehoty, t. j. dňom 26. 6. 2004.

4. Dňa 16. 7. 2004 sťažovateľ podal z opatrnosti voči uvedenému potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu dovolania, aj keď je malý predpoklad, že sa ním bude Najvyšší súd meritórne zaoberať, pre nesplnenie základnej procesnej podmienky, a to jeho prípustnosti z hľadiska ust. § 237 a § 238 OSP - aspoň prevažná prax odvolacieho súdu v podobných veciach je taká. Domnievame sa preto, že sťažovateľ už nemá žiaden účinný právny prostriedok k tomu, aby zvrátil právoplatné a vykonateľné rozhodnutie odvolacieho súdu, čiže môže nastúpiť prieskumná činnosť ústavného súdu. (...)

B/ 1. Uvedomujeme si, že ústavný súd nie je voči Krajskému súdu v Bratislave treťou inštanciou; to však podľa nášho názoru nič nemení na jeho oprávnení a povinnosti zisťovať, či napadnutým rozsudkom a konaním mu predchádzajúcim, nebolo zasiahnuté do ústavou (dohovorom) zaručených základných práv a slobôd sťažovateľa.

2. Za danej procesnej situácie, keď dovolanie proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu prípustné zjavne nie je (nešlo o zmeňujúci rozsudok podľa § 238 ods. 1 OSP, ani o pripustenie dovolania v jeho výroku, či zjavné vady - zmätočnosti podľa § 237 OSP), nemožno ho považovať za procesný prostriedok, ktorý sťažovateľovi zákon (viď § 236 ods. 1 OSP) na ochranu základných práv a slobôd poskytoval. V takomto prípade pre neho plynie len posledná možnosť, ktorou je podanie ústavnej sťažnosti v zákonnej 2 - mesačnej lehote na ústavný súd (pokiaľ by sme ju nepodali a Najvyšší súd by naše dovolanie deklaratórnym spôsobom odmietol, aj ústavný súd by mohol našu sťažnosť odmietnuť ako oneskorene podanú), o ktorej by sa malo - či už po tom, čo vydá rozhodnutie dovolací súd (čo pri súčasnej praxi možno očakávať až po roku - aspoň takú máme skúsenosť s rozhodovaním tohto súdu), alebo v akejkoľvek novej dobe - meritórne konať a rozhodovať.

3. Sťažovateľ sa domnieva, že napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu boli porušené jeho základné práva, zakotvené v čl. 46 ods. 1 (čl. 6 ods. 1 dohovoru), v spojení s čl. 1, čl. 13 a čl. 20 ods. 1 (čl. 1 Protokolu č. 1 k dohovoru) ústavy. Citované ustanovenia svojou povahou spadajú do právneho inštitútu práva na spravodlivý proces (ochrany majetku) a garantujú právo každého domáhať sa svojho práva stanoveným spôsobom na nezávislom a nestrannom súde.

4. Porušenie citovaných základných práv sťažovateľ vidí hlavne v nasledujúcich skutočnostiach:

a) Jedným zo základných znakov a predpokladov právneho štátu a zároveň právnej istoty ako jedného z jeho atribútov (čl. 1 ústavy), je okrem iného aj to, že každý sa môže spoliehať na to, že v podobnej veci bude rozhodnuté podobne a v rôznej veci rôzne.

Sťažovateľ pred rozhodnutím predložil krajskému súdu rozsudok Najvyššieho súdu SR z 25. 9. 2003, sp. zn. 3 Cdo 80/02, ktorým bola riešená rovnaká právna problematika medzi FNM a Ing. J. S. a ktorým dovolací súd vyslovil závery, že „... zákon č. 92/1991 Zb. sa vzťahuje len na tzv. veľkú privatizáciu... a nie na posudzovanie kúpnych zmlúv ohľadne prevodu bytov podľa OZ a zákona č. 182/1993 Z. z.“

Týmito závermi sa odvolací súd ani neriadil, ale ich ani pri rozhodovaní nezobral do úvahy, teda sa aj napriek výslovnej žiadosti sťažovateľa, nimi vôbec nezaoberal; na druhej strane iný senát KS v Bratislave - viď jeho rozsudok z 8. 4. 2004, sp. zn. 6 Co 13/04 vo veci FNM c/a Ing. J. M. - judikát Najvyššieho súdu SR zobral ako podklad pre zmeňujúce rozhodnutie, ktorým žaloba FNM o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a určenie vlastníckeho práva, bola zamietnutá.

Uvedená procesná nekompromisnosť krajského súdu vychádzala z toho, že jeho rozhodnutie nemôže byť riadnou inštančnou cestou preskúmané, preto sa „uchýlil“ k svojvoľnému výkladu hmotnoprávných i procesných noriem, čo by malo byť hodnotené ako protiústavný postup.

b) V súlade s princípmi spravodlivého procesu je len taký postup odvolacieho súdu, ktorý zodpovedajúcim spôsobom reaguje na každú, účastníkom konania na posúdenie predloženú a ním označenú právnu otázku, ktorú považuje za otázku zásadného právneho významu v rozhodovanej kauze.

Napadnuté súdne rozhodnutie nezodpovedá ani tomuto princípu, keď minimálne na dve zásadné právne otázky - či z hľadiska ust. § 80 písm. c) OSP obстоjí uplatnenie dvoch nárokov v jednej žalobe (aj určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a zároveň určenie vlastníckeho práva k prevádzanému predmetu z tejto zmluvy) a že zákon č. 92/1991 Zb. je na daný vzťah nepoužiteľný - odvolací súd odpovedal iba tak, že „...odporca (tu sťažovateľ) neuviedol žiadnu právnu protiargumentáciu“, čo je nielen nepravdivé, ale i zavádzajúce, o čom svedčí okrem odvolania, aj sťažovateľov záverečný návrh z 23. 11. 2003, ktorý vo fotokópii pripájame.

c) Z práva na spravodlivý proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie.

Sťažovateľ v rámci obrany namietal, že v r. 2001 FNM uzavrel rovnaké kúpne zmluvy ohľadne prevodu bytov s garážami s inými osobami (JUDr. E. Š., J. Š., MUDr. E. Ž. ap.), tak je nelogické, aby posudzovaná kúpna zmluva bola vyhlásená za neplatnú, ale ďalšie zmluvy za platné, len preto, že ich uzavrelo iné vedenie FNM. Odvolací súd ani túto námietku nebral do úvahy, lebo sa o nej ani len nezmienil.

Z toho, čo bolo uvedené je teda zrejmé, že v danom prípade odvolací súd odmietol vykonať dôkazy, ktoré by mohli prispieť k zisteniu skutkového stavu veci, požadovanému ustanoveniami hmotného práva a tiež nemožno prehliadnuť ani to, že v odôvodnení jeho rozhodnutia je kladený dôraz iba na dôkazy a argumentáciu predkladanú FNM, čo možno považovať za porušenie ústavou zaručeného práva na spravodlivý proces.

d) Ostatnou námietkou je prípad svojvoľného výkladu pri aplikácii § 206 a nasl. OSP, ohľadne rozsahu podaného odvolania.

Sťažovateľ výslovne namietal len výrok o posúdení neplatnosti kúpnej zmluvy okresným súdom, preto odvolací súd nesmel tento dispozitívny procesný úkon rozšíriť aj na ďalší výrok o určení vlastníckeho práva, hoc aj tieto výroky spolu súvisia, a vyrubiť mu odvolací poplatok i z hodnoty tohto predmetu v sume 67.835 Sk a zároveň v rámci trov konania pri odmene advokáta vychádzať zo sumy 15.370 Sk za jeho jeden úkon, keď sťažovateľ podal odvolanie len do časti o určení neplatnosti kúpnej zmluvy ohľadne prevodu bytu s garážou.

Takýmto svojvoľným výkladom citeľne zasiahol procesný súd aj do majetkového práva sťažovateľa, chráneného tiež ústavným čl. 20.

Na základe uvedených skutočností navrhujeme

I. (...)

II. zrušenie citovaného rozsudku a vrátenie veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, a to formou prijatia (vynesenia) tohto nálezu:

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 16. 3. 2004, sp. zn. 8 Co 553/02 a 7 Co 225/03 porušil práva Ing. L. S. na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1

ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru) a právo na rešpektovanie majetku podľa čl. 20 ods. 1 (čl. 1 Protokolu č. 1 dohovoru), v spojení s čl. 13 ústavy.

2. Napadnutý rozsudok krajského súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Ing. L. S. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 200.000 Sk, ktoré je mu Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť náhradu trov konania Ing. L. S. (...) v lehote 1 mesiaca od právoplatnosti nálezu, a to k rukám JUDr. E. L.

Odškodnenie za spôsobenú ujmu na základných právach sťažovateľa je celkom opodstatnené, lebo v žiadnom prípade nebude kompenzované ani zrušením napadnutého rozsudku. Sťažovateľ bol zasiahnutý vo veľmi citlivom práve, päť rokov je diskreditovaný, diskriminovaný a traumatizovaný súdnym orgánom v existenčnej veci, hoci pri uzavieraní kúpnej zmluvy neporušil žiaden právny predpis a povinnosti z nej vyplývajúce, si splnil celkom. (...).»

C/ Dňa 15. decembra 2004 sťažovateľ zaslal ústavnému súdu ďalšie relevantné súdne rozhodnutia, pričom okrem iného uviedol:

„V prílohe Vám zasielame ďalšie právoplatné súdne rozhodnutie, ktorým bol skončený rovnaký prípad, vedený medzi FNM SR a fyzickou osobou, ktorej fond kúpnu zmluvou predal byt s garážou, a to tak, že žalobný návrh FNM SR zamietol. Ním dokumentujeme protiústavný stav všeobecných súdov v Bratislave - okresného i krajského súdu - že v rovnakých veciach rozhodujú rozdielne, čo je v rozpore s čl. 1 Ústavy SR.“

D/ Sťažovateľ podaním, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 23. novembra 2006, rozšíril svoju sťažnosť, pričom podal nasledovný „konečný návrh“:

«Po konečnom rozhodnutí dovolacieho súdu (účastníka č. 3) - uznesenie Najvyššieho súdu SR z 19. 10. 2006, sp. zn. 3 Cdo 198/2006 - ktorým bolo naše dovolanie odmietnuté z dôvodu jeho neprípustnosti, robíme tento konečný návrh vo veci našej sťažnosti, podanej dňa 30. 7. 2004 podľa čl. 127 Ústavy SR (ďalej len „ústava“), v spojení s čl. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, (...), resp. čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 1 dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ktorý odôvodňujeme nasledovnými skutkovými a právnymi úvahami. (...)

Z judikatúry ESLP, ale aj ÚS SR, k čl. 6 ods. 1 Dohovoru, resp. čl. 46 ods. 1 ústavy, vyplýva, že výraz „zákon ustanoveným spôsobom“ v prvom rade vyžaduje, aby postup súdov mal základ vo vnútroštátnom práve a v druhom rade určitú kvalitu sporného práva a postupu, okrem iného v súlade s princípmi právneho štátu (porov. Kruslin p. Francúzsku z r. 1990, či II. ÚS 8/97 atď.).

a) Krajský súd tým, že nezrušil napadnutý rozsudok okresného súdu preto, že tento nerešpektoval ust. § 157 a § 132 OSP - teda pre nepreskúmateľnosť - zaťažil konanie vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

b) Hoci judikatúra ESLP zaväzuje, že súdy musia svoje rozhodnutia odôvodňovať - vid' Van Hurk p. Holandsku z r. 1994, Ruiz Torija p. Španielsku ap. - rozsudok krajského súdu sa absolútne nezaoberal odvolacou námietkou o následných prevodoch rovnakých bytov iným záujemcom za rovnakých podmienok, aké mal sťažovateľ, a najmä že sa na danú vec v žiadnom prípade nevzťahuje zákon č. 92/1991 Zb. v znení súvisiacich predpisov.

c) Z ústavného hľadiska nie je možné, aby ten istý súd rozhodoval v rovnakej veci rôznym spôsobom, lebo v opačnom prípade sa dopúšťa jurisdikčnej ľubovôli, čo je konanie určite protiústavné. Krajský súd bez akejkoľvek argumentácie odmietol „ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu SR, ale aj iných senátov krajského súdu, ktoré v rovnakých veciach zaujali iné stanovisko, čo treba opäť považovať nielen za nelegitímne, ale aj arbitrárne a protiprávne, a vo svojich dôsledkoch i protiústavné, lebo porušuje zásady ústavnej rovnosti a právnej istoty, ako imanentných zložiek právneho štátu. V tomto smere prikladáme publikované rozh. NS SR zn. 2 Cdo 281/05.

d) Krajský súd svojvoľným výkladom § 206 a nasl. OSP rozšíril rozsah odvolania sťažovateľa - ktorý namietal len nesprávne posúdenie otázky neplatnosti právneho úkonu - aj na výrok o určení vlastníckeho práva a z tohto súdom určeného predmetu konania vyrubil sťažovateľovi ďalší poplatok vo výške 67.835 Sk a z neho aj určil trovy konania vyššie o 15.370 Sk, čím zasiahol, okrem už cit. článkov, aj do čl. 20 ods. 1, 4 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu. Rozhodovanie o súdnom poplatku i trovách konania je integrálnou súčasťou súdneho konania ako celku, preto mal krajský súd prihliadať ku všetkým okolnostiam veci, ktoré mali mať vplyv na stanovenie povinnosti pre sťažovateľa, vo vzťahu k účelnému bráneniu jeho práv, a nie k voluntaristickému výkladu procesných úkonov účastníka podľa toho, čo sa mu práve hodilo.

e) Krajský súd nerešpektoval ani autonómiu vôle a slobodného individuálneho konania, ktoré je na ústavnej úrovni garantované čl. 2 ods. 3 ústavy, ktorý princíp treba opäť chápať ako esenciálnu náležitosť každého demokratického a právneho štátu (čl. 1 ods. 1), keď len formalistickým a protiprávnym výkladom právnych noriem (zákona č. 92/1991 Zb. namiesto príslušných ustanovení Obč. zák.) odoprel autonómnej prejavu vôle zmluvných strán dôsledky, ktoré zmluvné strany takým prejavom zamýšľali vo svojej právnej sfére vyvolať.

3. Porušenie noriem jednoduchého práva v dôsledku svojvôle a interpretácie, ktorá bola v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti zo strany krajského súdu, neodstránil ani Najvyšší súd SR ako súd dovolací, hoci:

a) Ust. § 237 písm. f) OSP treba interpretovať v súlade s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ak bola účastníkovi (sťažovateľovi) odňatá reálna a efektívna možnosť konať pred súdom, spočívajúca v práve právne a skutkovo argumentovať, čo sa v danej veci sťažovateľovi v dôsledku iného právneho náhľadu na vec odvolacím súdom, ktorý vzťah posudzoval podľa zák. č. 92/1991 Zb.

b) Stav, kedy rozsudku odvolacieho súdu chýbali náležitosti § 157 ods. 2 OSP, vo svojich dôsledkoch viedli k tomu, že sa stal nepreskúmateľný a to predstavuje porušenie ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru, čo však dovolací súd nepovažoval za zmätočnosť podľa ust. § 237 písm. f) OSP.

c) Hoci dovolací súd v zmysle ust. § 242 ods. 1 OSP prihliada k vadám konania z úradnej povinnosti - t. j. k tzv. zmätočnostiam podľa § 237 OSP - akosi mu unikla sťažovateľova námietka, že krajský súd meritórne rozhodol aj o tej časti nároku, ktorý sťažovateľ svojim dispozitívnym úkonom neurobil predmetom odvolacieho konania (nenamietal výrok o určení vlastníckeho práva), a teda že v tejto časti bol naplnený dovolací dôvod podľa § 237 písm. e) OSP, ktorý zakladal aj prípustnosť dovolania; podobne tak bolo aj vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania, ktorý aj keď má charakter uznesenia, je voči nemu prípustné dovolanie z dôvodov uvedených v § 237 písm. a) - g) OSP (...).

d) Odmietnutím dovolania sa Najvyšší súd SR dopustil vo vzťahu k sťažovateľovi denegatio iustitiae, keď nenapravil zjavné porušenie jeho ústavných práv. Všeobecné súdy majú ex lege povinnosť ochraňovať ľudské práva účastníkom konania na všetkých stupňoch,

lebo občianske súdne konanie ako celok je jednou zo záruk zákonnosti (§ 3), ale aj ústavnosti (čl. 46 ods. 1).

Na základe uvedených skutočností navrhujeme vydať tento nález:

1. (...).

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 16. 3. 2004, sp. zn. 8 Co 553/02 a 7 Co 225/03 porušil práva garantované sťažovateľovi čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1, 4, čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1, čl. 1 dodatkového protokolu k Dohovoru.

3. Najvyšší súd SR uznesením z 19. 10. 2006, sp. zn. 3 Cdo 198/2006 porušil práva garantované sťažovateľovi čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru.

4. Uznesenie NS SR z 19. 10. 2006 a rozsudok KS v Bratislave zo 16. 3. 2004 sa zrušujú a vec sa vracia krajskému súdu na ďalšie konanie.

5. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 200.000 Sk, ktorú mu je povinný vyplatiť Najvyšší súd SR v lehote do 2 mesiacov.

6. Najvyšší súd SR je povinný uhradiť sťažovateľovi náhradu trov konania (...).»

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: krajský súd, zastúpený jeho predsedníčkou, listom z 24. júla 2007 sp. zn. Spr. 3512/2007, najvyšší súd, zastúpený jeho predsedom, listom zo 6. augusta 2007 sp. zn. KP 8/07-46 a právna zástupkyňa sťažovateľa stanoviskom k uvedeným vyjadreniam z 8. októbra 2007.

4.1 Predsedníčka krajského súdu vo svojom vyjadrení uviedla:

„Vašu žiadosť (...) vrátane jej troch doplnení, podpredseda krajského súdu dňa 17. 07. 2007 postúpil na vyjadrenie predsedníčke senátu 7 Co a 8 Co, ktorá sa k veci vyjadrila dňa 24. 07. 2007.

Uviedla, že senát 7 Co poukazuje na právny názor, uvedený v rozsudku zo dňa 16. 03. 2004. Senát 7 Co zastáva názor, že postupom krajského (odvolacieho) súdu, k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, nedošlo.

Predseda senátu viac k veci neuviedla.

Súčasne Vám oznamujem, že krajský súd v tejto veci (...) netrvá na ústnom pojednávaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.“

4.2 Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení uviedol:

«(...) Sťažovateľ namietal, že najvyšší súd, ktorý rozhodoval v napadnutom rozhodnutí ako dovolací súd porušil jeho právo na súdnu ochranu tým, že napriek skutočnosti, že rozsudok odvolacieho súdu neobsahoval náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O. s. p., čo spôsobilo jeho nepreskúmateľnosť, najvyšší súd to nepovažoval za zmätočnosť podľa § 237 písm. f) O. s. p. Neprihliadol tiež k jeho ďalším dovolacím námietkam, ktoré sa týkali neprípustného rozšírenia odvolacieho prieskumu zo strany odvolacieho súdu a nepreskúmania výroku o náhrade trov konania najvyšším súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 4 Cdo 198/06 zo dňa 19. októbra 2006 odmietol dovolanie sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 16. marca 2004 sp. zn. 8 Co 553/2002, 7 Co 225/2003.

Najvyšší súd odmietnutie dovolania podľa § 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. odôvodnil jeho neprípustnosťou. Uviedol, že nepreskúmateľnosť rozsudku súdu je tzv. inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.], ktorá vada je samostatným dovolacím dôvodom, túto však možno uplatniť len pri procesne prípustnom dovolaní, pretože sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania. V danej veci však dovolanie prípustné nebolo podľa § 238 O. s. p. ani § 237 O. s. p. Z rovnakého dôvodu nebolo prípustné dovolanie ani proti výroku o náhrade trov konania.

Najvyšší súd uskutočnil výklad ustanovení zákona o prípustnosti dovolania v súlade s doteraz zaužívanou praxou najvyššieho súdu. Svoje rozhodnutie aj náležité odôvodnil. Keďže nemožno súhlasiť so závermi sťažovateľa uvedenými v ústavnej sťažnosti navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky tejto sťažnosti nevyhovel. Súčasne súhlasím s upustením od ústneho pojednávania.»

4. 3 Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedeným vyjadreniam krajského súdu a najvyššieho súdu uviedla:

«(...) 1. Krajský súd v Bratislave vo vyjadrení len konštatoval, že „postupom v jeho konaní nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu“, ale bez toho, že by sa bol vyjadril čo len k jedinej našej námietke. Už z toho vyplýva, že jeho obrana je len formálna a účelová a vôbec nespochybnujúca našu sťažnosť.

K meritu veci dodávame, že ak bol k určitej právnej otázke vyslovený právny názor v rozsudku Najvyššieho súdu SR, všetky sudy všeobecného súdnictva, vrátane samotného najvyššieho súdu, sú povinné pri svojom rozhodovaní z neho vychádzať, a to z dôvodu zachovania jednotného rozhodovania súdov vo veciach rovnakého druhu pre nastolenie právnej istoty, ako imanentnej súčasť právneho štátu (čl. 1 ústavy).

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak sú tieto závery neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňovateľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 139/02, I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02 a pod.).

Výklad právnych predpisov krajským súdom bol vo viacerých naznačených oblastiach protiústavný a tým mal aj dopad na nami namietané základné práva a slobody sťažovateľa. Preto v tejto časti navrhujeme našej sťažnosti vyhovieť.

2. Najvyšší súd SR sa tiež ospravedlňuje z protiústavnosti konania ako dovolacieho súdu, hoci mal dostatok dôvodov pre preskúmanie rozsudku odvolacieho súdu tak, ako sme to v sťažnosti dostatočne uviedli. Prípustnosť dovolania bola daná existenciou dovolacieho dôvodu podľa ust. § 237 písm. e) OSP - sťažovateľ nepodal odvolací návrh na preskúmanie výroku o určení vlastníctva k predmetnému bytu, ale aj napriek tomu ho odvolací súd preskúmal a potvrdil - a podľa § 237 písm. f) OSP, ktoré ustanovenie dovolací súd vo viacerých veciach vykladal tak, že tento dovolací dôvod je daný aj v prípade, ak bola účastníkovi konania odňatá reálna a efektívna (nie formálna či faktická) možnosť konať pred súdom (porov. rozh. č. 53 Zo súdnej praxe č. 5/2000, č. 39 ZSP č. 5/1998, a pod.). A o taký prípad išlo aj v danej veci, preto mal NS SR cit. ustanovenie vyložiť ústavne konformným spôsobom (čl. 152 ods. 4 ústavy), aby sa nedopustil denegatio iustitiae, ktoré je v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru (porov. aj PL. ÚS 18/98, I. ÚS 24/00 a pod.).

3. Netrváme na ústnom pojednávaní, lebo už vo veci neprinesie ďalšie ozrejmienie skončeného prípadu.

4. Žiadame priznať aj trovy konania, spočívajúce v odmene za právne zastúpenie, a to na účet JUDr. E. L.

Hodnota sporu je v zmysle § 11 ods. 2 vyhl. č. 655/2004 Z. z. 1.356.700 Sk, z ktorej základná sadzba tarifnej odmeny činí 15.450 Sk. Ide o minimálnu sumu hodnoty bytu, ktorú určil navrhovateľ.

Vo veci sa urobilo minimálne 5 relevantných úkonov - príprava a prevzatie veci, napísanie sťažnosti, jej doplnenie po rozhodnutí dovolacieho súdu, ďalšie podanie a toto vyjadrenie - po 15.450 Sk = 77.250 Sk + 3 x režijný paušál po 150 Sk, 1 x 164 Sk a 1 x 178 = 78.042 Sk, ku ktorej treba pripočítať 19 % DPH - IČ pre DPH: SK 1029351917 - t. j. sumu 14.828 Sk, čo je celkom 92.870 Sk, ktorú sumu by mal sťažovateľovi zaplatiť Najvyšší súd SR, alebo KS Bratislava, či obidvaja podľa výsledku rozhodnutia (nálezu).»

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia označených práv.

II.

1. Napadnutý rozsudok krajského súdu sp.zn. 8 Co 553/02, 7 Co 225/03 zo 16. marca 2004 obsahuje nasledovné podstatné (relevantné) odôvodnenie:

Proti rozhodnutiu okresného súdu „podal v zákonnej lehote odvolanie odporca. Namietal, že prvostupňový súd nerozlíšil dve právne skutočnosti smerujúce k zmene vlastníckeho práva z navrhovateľa na odporcu, pretože sa tak mohlo stať buď na základe rozhodnutia vydaného pri privatizácii štátneho majetku alebo podľa prísl. ustanovení Obč. zákonníka a naň nadväzujúcich predpisov (zák. 182/1993 Zb.). Toto nerozlíšenie robí rozsudok nesprávny a nepreskúmateľný. Namietol, že súd nemôže rozhodnúť o neplatnosti zmluvy a zároveň aj o určení vlastníckeho práva, ktoré sa môže deklarováť len po právoplatnosti výroku o neplatnosti právneho úkonu. Je nepochopiteľné, že ten istý subjekt

sa domáha neplatnosti právneho úkonu, hoci ho sám pôsobil. Žiadal rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie alebo ho zmeniť a návrh zamietnuť. (...)

Odvolací súd preskúmal vec podľa § 212 ods. 1 O. s. p., prejednal vec podľa § 214 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je vecne správne. Prvostupňový súd vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, vyvodil z neho správny právny záver a svoje rozhodnutie aj náležite zdôvodnil. Odporca v odvolaní neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by mali za následok zmenu rozhodnutia súdu prvého stupňa. (...)

Rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z toho, že navrhovateľ, nebol oprávnený v zmysle § 12 ods. 1 a § 28 ods. 3 písm. d) zák. č. 92/1991 Zb. v platnom znení nakladať takýmto spôsobom s majetkom, ktorý nadobudol podľa schváleného rozpočtu na rok 1995 v hodnote 65 miliónov Sk.

Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožňuje so závermi súdu prvého stupňa, že byty mohli byť použité len na zabezpečenie činnosti fondu ako služobné byty a ich predaj nemá oporu v právnych predpisoch, pričom je v rozpore s § 12 ods. 1 a § 28 ods. 3 písm. d) zák. č. 92/1991 a v dôsledku toho sú zmluvy o prevode bytu a garážového stánia neplatné.

Pokiaľ ide o právne hodnotenie veci, odporca sa s ňou nestotožnil, ale sám neuviedol žiadnu právnu protiargumentáciu. (...)

Predmetom odvolacieho konania bolo aj uznesenie zo dňa 5. 11. 2002, ktorým prvostupňový súd uložil odporcovi zaplatiť súdny poplatok za odvolanie 55 268 Sk.

Odporca namietal výšku vyrubeného súdneho poplatku, pričom sa domnieval, že tento mal byť vyrubený vo výške 1 000 Sk podľa položky I/1 písm. b) Sadzobníka súdnych poplatkov ako prílohy zák. 71/1992 Zb.

Odvolací súd preskúmal napadnuté uznesenie podľa § 212 ods. 1 O. s. p., toto prejednal podľa § 214 ods. 2 písm. c) O. s. p. a dospel k záveru, že napadnuté uznesenie je čiastočne správne.

Prvostupňový súd správne vyrubil súdny poplatok z celého predmetu konania nemožno sa stotožniť s tvrdením odporcu, že bol napadnutý len výrok rozsudku v časti neplatnosti zmlúv, keďže z obsahu odvolania vyplýva, že bol napadnutý celý výrok rozsudku súdu prvého stupňa, pretože tieto výroky vzájomne súvisia.

Nesprávne stanovil prvostupňový súd výšku poplatku, pretože podľa sadzobníka súdnych poplatkov položka 1 je stanovená sadzba 5 % z hodnoty predmetu sporu (zák. 71/1992 Zb. v znení platných predpisov). Správne je výška súdneho poplatku za odvolanie 1 000 Sk z odvolania v časti neplatnosti zmlúv a 67 835 Sk z odvolania v časti určenia vlastníctva. Odvolací súd preto zmenil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa podľa § 220 O. s. p. (...)

2. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 198/06 z 19. októbra 2006 vyplýva najmä, že:

„(...) Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací rozsudkom zo 16. marca 2004 sp. zn. 8 Co 553/2002, 7 Co 225/2003 rozsudok Okresného súdu Bratislava II z 12. septembra 2002 č. k. 7 C 194/99-70 potvrdil, zároveň uznesenie tohto súdu z 5. novembra 2002 č. k. 7 C 194/99-79 zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť do 7 dní súdny poplatok za odvolanie vo výške 68 835 Sk. Žalovaného tiež zaviazal nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania.

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadol žalovaný dovolaním, v ktorom uviedol, že v konaní mu bola odňatá možnosť pred súdom konať [§ 237 písm. f) O. s. p.]. (...) Do rámca odňatia možnosti pred súdom konať patrí podľa dovolateľa aj to, že odvolací súd sa odmietol zaoberať jeho námietkou, že na prejednávaný prípad sa nevzťahuje právna úprava daná zákonom č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov, lebo jej predmetom je tzv. veľká privatizácia. Aplikáciu tohto zákona odvolací súd ničím neodôvodnil. (...)

Vady konania v zmysle § 237 písm. a) až e) a g) O. s. p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania preto nemožno vyvodiť ani z týchto ustanovení.

Žalovaný v dovolaní namieta, že odvolací súd mu v konaní odňal možnosť pred súdom konať. (...)

Preto aj v danom prípade dospel dovolací súd k záveru, že postup odvolacieho súdu sa nepriečil ustanoveniu § 101 ods. 2 O. s. p. a nemal za následok odňatie možnosti žalovaného konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. Prípustnosť dovolania žalovaného preto z tohto ustanovenia nemožno vyvodiť.

Dovolateľ do rámca odňatia možnosti pred súdom konať zaradil aj to, že odvolací súd sa (podľa jeho názoru) odmietol zaoberať námietkou, že na prejednávany prípad sa nevzťahuje právna úprava daná zákonom č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov, lebo jej predmetom je tzv. veľká privatizácia. Činnosť, pri ktorej súd zo skutkových zistení vyvodzuje svoje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu, je súčasťou právneho posúdenia. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Skutočnosť, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, je síce relevantný dovolací dôvod, ktorý možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, sama osebe ale bez ďalšieho nezakladá prípustnosť dovolania. Ak by preto aj napadnutý rozsudok prípadne spočíval na nesprávnych právnych záveroch o potrebe aplikovať na daný skutkový stav určitý právny predpis (dovolací súd napadnutý rozsudok z tohto aspektu neposudzoval), nešlo by o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania žalovaného.

Pokiaľ dovolateľ namieta, že paušálnym vyhodnotením argumentácie žalovaného a nepreskúmateľnosťou svojho rozsudku zaťažil odvolací súd konanie tzv. inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.], dovolací súd obdobne ako v predchádzajúcom odseku uvádza, že vada takejto povahy je síce samostatným dovolacím dôvodom, možno ju ale uplatniť len v procesne prípustnom dovolaní, pretože sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania. Ak by preto napadnutý rozsudok prípadne aj bol vydaný v konaní, postihnutom touto procesnou vadou (dovolací súd napadnutý rozsudok a odvolacie konanie z tohto aspektu neposudzoval), nešlo by o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania žalovaného.

Pokiaľ (prípadne) dovolateľ namieta (aj to), že odvolací súd rozhodol nesprávne tiež o trovách konania (t. j. pokiaľ jeho dovolanie smeruje aj proti tomuto výroku rozsudku odvolacieho súdu), treba zdôrazniť, že dovolanie smeruje v tejto časti proti rozhodnutiu, ktoré je síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, má ale charakter uznesenia a tento charakter nestráca, i keď rozhodnutie o trovách s meritórnym rozhodnutím vo veci súvisí a je do neho pojaté (§ 167 ods. 1 O. s. p.). Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia

odvolacieho súdu o trovách konania treba prípustnosť dovolania proti nemu smerujúceho posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu (§ 239 O. s. p.). Z ustanovenia § 239 ods. 3 O. s. p. ale vyplýva, že prípustnosť dovolania proti uzneseniu o trovách konania je vylúčená. Keďže ani vo vzťahu k tomuto výroku nevyšla v dovolacom konaní najavo vada konania v zmysle § 237 O. s. p., nemožno prípustnosť dovolania proti tomuto výroku vyvodit' ani z § 237 O. s. p.

Z uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie žalovaného procesne neprípustné.(...)“

3. Stručný obsah odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 80/02 z 25. septembra 2003, ktorý sťažovateľ „*pred rozhodnutím predložil krajskému súdu (...), ktorým bola riešená rovnaká právna problematika medzi FNM a Ing. J. S.*“ a ktorým dovolací súd vyslovil tieto relevantné závery:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 14. novembra 2001 č. k. 14 Co 263/01-151 a rozsudok Okresného súdu Bratislava II z 1. marca 2001 č. k. 20 C 172/99-134 zrušuje a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave označeným rozsudkom zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že kúpnu zmluvu zo 17. júla 1996, uzavretú medzi účastníkmi konania ohľadne prevodu vlastníctva bytu s prísl. č. 18, IV. poschodie na Mierovej ulici č. 60 v Bratislave (...).

V prejednávanej veci súdy oboch stupňov skutočne zaujali nesprávny právny záver, že predmetný byt mal byť prevedený na navrhovateľa a ním potom predaný odporcovi podľa zákona č. 92/1991 Zb., a pokiaľ kúpna zmluva medzi nimi bola uzavretá v rozpore s týmto zákonom o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, ide o zmluvu „absolútne“ neplatnú. (...)

Zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení predpisov ho meniacich a doplňujúcich, obsahuje v § 1 ustanovenie o predmete úpravy, ktorý vymedzuje celkom jednoznačne tak, že „tento zákon upravuje podmienky prevodu majetku, ku ktorému majú právo hospodárenia štátne podniky, štátne peňažné ústavy, štátne poisťovne a iné štátne organizácie ... ako i podmienky prevodu majetkových účastí štátu ... na podnikanie“. Z tohto ustanovenia ratio legis a tiež zo systematiky zákona plynie, že ho

možno použiť len na tzv. veľkú privatizáciu vo forme prevodu majetku štátu na iné osoby, na základe privatizačných projektov, schválených či určených príslušnými orgánmi, cez Fond národného majetku, ktorý je právnickou osobou zapísanou v obchodnom registri (§ 27 ods. 1 cit. zákona) a teda v tomto prípade subjektom verejného práva [§ 18 ods. 2 písm. d) Obč. zák.]. Len v týchto prípadoch je vo výkone svojho vlastníckeho práva (porov. § 11) limitovaný zákonom, najmä čo sa týka nakladania s predmetom vlastníctva (porov. § 28 ods. 3 cit. zákona); jeho dispozičné akty sú aktami v procese privatizácie teda verejnými a nie právnymi úkonmi súkromného práva, a v takomto prípade by nebola daná ani právomoc súdov na ich preskúmavanie v zmysle ustanovenia § 7 O. s. p.»

4. Ďalšie právoplatné súdne rozhodnutia predložené sťažovateľom, ktorými bol skončený rovnaký prípad vedený medzi Fondom národného majetku Slovenskej republiky (ďalej len „fond“) a fyzickou osobou, ktorej fond kúpnu zmluvou predal byt s garážou, a ktorými bol žalobný návrh fondu zamietnutý:

- a) rozsudok krajského súdu č. k. 6 Co 13/04-104 z 8. apríla 2004,
- b) rozsudok krajského súdu č. k. 6 Co 323/03-159 zo 6. mája 2004,
- c) rozsudok krajského súdu č. k. 3 Co 247/03-129 z 12. mája 2005.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

1. Predmetom tej časti sťažnosti, ktorú ústavný súd prijal na ďalšie konanie, bolo predovšetkým tvrdenie sťažovateľa, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 553/02, 7 Co 225/03 zo 16. marca 2004 došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru najmä tým, že krajský súd porušil právnu istotu sťažovateľa, pretože nerozhodol o jeho veci rovnako ako v obdobnej veci rozhodol najvyšší súd. Sťažovateľ tiež namietal, že krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nereagoval na jeho argumenty, najmä na ním predložené rozhodnutie najvyššieho súdu. Sťažovateľ teda v tejto veci nenapáda výklad hmotnoprávných predpisov všeobecnými súdmi.

Ústavný súd konštatuje, že sťažnosť je v tejto časti dôvodná.

Fond predal byt sťažovateľovi. Neskôr podal proti sťažovateľovi žalobný návrh, v ktorom žiadal určiť, že predmetná kúpno-predajná zmluva je absolútne neplatná. Skutkové otázky boli vo veci nesporné. Náročnosť právneho posúdenia veci vyplýva zo špecifickosti

právneho postavenia fondu. Podľa právneho zástupcu fondu, ten nebol oprávnený predávať svoje byty. Sťažovateľ naopak tvrdil, že fond mohol voľne nakladať so svojím vlastníctvom. Okresný súd žalobe fondu vyhovel. Na odvolanie žalovaného krajský súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že ako základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, tak aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe okrem iných práv a záruk (právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a pod.) zahŕňajú aj právo na odôvodnenie rozhodnutia.

Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že *„Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamena, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad“* (napr. *Georgidias v. Grécko*, rozhodnutie z roku 1997). *„Právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci“* (*Ruiz Torija v. Španielsko* rozsudok z roku 1994).

Ústavný súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že *„Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces“*. V rámci svojej judikatúry ústavný súd taktiež vyslovil: *„Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu*

základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ (IV. ÚS 115/03).

Podľa § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku „V odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé“.

1.1 Ústavný súd konštatuje, že krajský súd dostatočne neodôvodnil svoj rozsudok sp. zn. 8 Co 553/02, 7 Co 225/03 zo 16. marca 2004. Najväčším nedostatkom tohto rozsudku je úplná absencia reakcie na argumenty obsiahnuté v predloženom rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré podporovalo argumentáciu sťažovateľa, aj keď išlo dovedy o nepublikované rozhodnutie. Rovnako krajský súd nereagoval na predložené opačné rozhodnutia iných senátov samotného krajského súdu. Krajský súd síce nie je povinný reagovať na akýkoľvek argument účastníkov konania a odvolací súd môže prevziať argumentáciu nižšieho súdu (porovnaj *Helle v. Fínsko*, rozhodnutie z roku 1997), ale v danom prípade išlo o závažné argumenty sťažovateľa, s ktorými sa krajský súd bol povinný vysporiadať (porovnaj *Garzia Ruiz proti Španielsku*).

Nedostatočné odôvodnenie naznačuje aj rekapitulácia odvolacích dôvodov a vnútorná rozpornosť predmetného rozsudku. V rekapitulácii krajský súd cituje len argument nerozlíšenia režimu veľkej privatizácie a nakladania s vlastným majetkom a čiastočne argument nemožnosti kombinácie určenia neplatnosti zmluvy a určenia vlastníckeho práva v jednom rozsudku. Ďalšie argumenty, napríklad skutočnosť, že ustanovenie § 3 písm. ch) ústavného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 119/1995 Z. z. o zamedzení rozporu záujmov pri výkone funkcií ústavných činiteľov a vyšších štátnych funkcionárov sa vzťahuje na privatizovaný majetok a ustanovenie § 5

ods. 1 písm. d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestoroch sa vzťahuje na pozemky len vtedy, ak majú rovnaký právny režim ako prevádzaný byt, krajský súd vôbec nespomína. V závere rozsudku krajský súd uvádza, že pokiaľ ide o právne hodnotenie veci, odporca (sťažovateľ) sa s ňou nestotožnil, ale sám neuviedol žiadnu právnu protiargumetáciu. Uvedené konštatovanie krajského súdu je v priamom rozpore s tým, že na inom mieste rozsudku uvádza a parafrázuje právne argumenty odvolateľa, teda sťažovateľa.

V preskúvanom prípade je problém nedostatočného odôvodnenia previazaný s problémom jednotnosti rozhodovacej činnosti, pretože krajský súd sa hlavne nevysporiadal s tým, že v obdobnej veci bolo už rozhodnuté odlišne. Krajský súd by z hľadiska práva na spravodlivý proces mohol rozhodnúť odchylné, ak by svoj právny názor presvedčivo odôvodnil v kontraste s odchylnými rozhodnutiami. Krajský súd tak neurobil, a tak nenaplnil požiadavky ústavného práva na spravodlivý proces.

Pretože krajský súd nepostupoval v súlade s princípmi spravodlivého procesu, napadnutým rozsudkom porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 tohto nálezu.

1.2 Keďže ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 553/02, 7 Co 225/03 zo 16. marca 2004, podľa § 56 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde toto uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

1.3 Sťažovateľ požadoval aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 200 000 Sk, pretože podľa jeho názoru ujma, ktorú utrpel, nemôže byť v danom prípade kompenzovaná ani zrušením napadnutého rozsudku. Sťažovateľ mal byť zasiahnutý vo veľmi citlivom práve, päť rokov je diskreditovaný, diskriminovaný a traumatizovaný súdnym orgánom v existenčnej veci, hoci pri uzavieraní kúpnej zmluvy neporušil žiadny právny predpis a splnil povinnosti vyplývajúce z tejto zmluvy.

Ústavný súd priznáva primerané finančné zadosťučinenie spravidla vtedy, keď následky porušenia základného práva nemožno reparať kasáciou a vrátením veci na ďalšie konanie. V posudzovanej záležitosti môže dôjsť k náprave už aj tým, že sa s vecou bude musieť opätovne zaoberať krajský súd, a preto sa ústavný súd rozhodol nepriznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

2. Sťažovateľ v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zároveň namietal aj porušenie základných práv podľa čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, a práv podľa čl. 13 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 553/02, 7 Co 225/03 zo 16. marca 2004 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 198/06 z 19. októbra 2006.

Pretože ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd napadnutým rozsudkom porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom napadnutý rozsudok krajského súdu zároveň zrušil, otvára sa po vrátení veci na ďalšie konanie podľa názoru ústavného súdu priestor na to, aby sa krajský súd sám (aj v súčinnosti s účastníkmi konania) vyrovnal s ochranou označených základných práv najmä hmotného charakteru, v ktorom je navyše viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Preto ústavný súd sťažnosti, v ktorej sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia základných práv aj v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, čl. 13 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, nevyhovел uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych práv účastníkov konania pred ochranou v konaní vedenom ústavným súdom.

Podobne s ohľadom na skutočnosť, že ústavný súd zrušením rozsudku krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie otvoril možnosť nápravy hmotných a procesných práv sťažovateľa už na krajskom súde, nebolo by už zmysluplné a účelné preskúmať aj rozhodnutie najvyššieho súdu.

3. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za päť účelných úkonov právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 15. júla 2004, podanie sťažnosti z 30. júla 2004, rozšírenie sťažnosti z 19. septembra 2005, doplnenie sťažnosti po rozhodnutí najvyššieho súdu z 20. novembra 2006 a písomné stanovisko k vyjadreniu krajského súdu a najvyššieho súdu z 8. októbra 2007). Za dva úkony vykonané v roku 2004 patrí odmena v sume dvakrát po 4 534 Sk a režijný paušál dvakrát po 136 Sk (§ 13 ods. 8, § 19 ods. 3, § 24 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Za jeden úkon vykonaný v roku 2005 patrí odmena 2 501 Sk a režijný paušál 150 Sk, za jeden úkon vykonaný v roku 2006 patrí odmena 2 730 Sk a režijný paušál 164 Sk a za jeden úkon vykonaný v roku 2007 patrí odmena 2 970 Sk a režijný paušál v sume 178 Sk (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkove spolu s DPH sumu 21 459,27 Sk, zaokrúhlene 21 459 Sk, ktoré je povinný uhradiť krajský súd.

Sťažovateľ si prostredníctvom svojej právnej zástupkyne uplatnil úhradu trov právneho zastúpenia v sume celkom 92 870 Sk. Ústavný súd mu však v súlade s citovanými súvisiacimi predpismi priznal úhradu trov právneho zastúpenia v sume 21 459 Sk, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

4. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2007